

Liighed i Pligter, Liighed i Rettigheder!

Taler

Valentin Christian Wilhelm Sibbern 13 mai 1814

Dato

Sted

Eidsvoll

Omstendigheter

Debatt om finanskomiteens innstilling

1 Den 1ste § i Finants-Committeens Forslag synes at staae i saa nøje Forbindelse med den 2^{den}, at jeg herved om begge tør tage mig den Frihed, ærbødigst at yttre mine Tanker saaledes:

5 Norge vil være en selvstændig Stat; det har højtidelig yttret sin Stemme i denne Henseende; det vil Maalet, og det må altsaa nødvendig ville Midlerne. --

Skjøndt min Fuldmagt saaledes ikke udtrykkelig omtaler min Ret til at indlade mig i Rigets Pengevæsen, anseer jeg dog dette, i Norges nuværende Forfatning, 10 saa uadskillelig forbunden med min Pligt, i Forening med Riksforsamlingen, at bestemme og antage en Constitution for Riget, at jeg intet Øjeblik tvivler om mine Committenteres fuldkomne Biefald, ved, ogsaa i Hensyn hertil at antage, hvad jeg efter min Overbeviisning, anseer at være nyttigt og nødvendigt. -- Men ligesaavist som Norges Folk vil, og maa ville underkaste sig de Byrder og 15 Opofrelser, som ere absolut nødvendige for at vedligeholde sin Selvstændighed; ligesaa vist vil det og, at disse Byrder skal være fordeelte paa enhver Statens Borger, efter lige Principer og med mueligste Billighed og Rettferdighed. -- Foundationen for Rigsbanken af 5te Januar 1813, den jeg troer ogsaa af den seneste i Christiania nedsatte Bank-Committee, hvad Hoved-Principet 20 vedkommer, skal være fulgt, bestemmer for at forbedre Dannemarks og Norges Pengevæsen, at ti proC^t af alle Statens faste Eiendomme, skal i rede Sølv eller med Penge som dertil staae i Forhold erlægges til Rigsbanken. Værdien Paa disse Eiendomme er den i 1803 ved Afgifts-Commissionerne bestemte Taxt, og denne er atter sat efter Skylden.

25

Det er allerede tidt omtalt i denne ærede Forsamling, tidt allerede gotgiort, hvorledes Matricul-Skylden kan lægges til Grundvold, for en lige Fordeling ar

Landmandens Byrder og onera. Saalænge endnu intet bedre haves, faar den at
30 blive Normen for de aarlige Skatter; men det ville være den højeste Ubillighed,
at lægge den til basis for den Opofrelse det Norske-Folk vil blive nødsaget at
gjøre; for at vedligeholde sin Selvstændighed; det vilde lede til samme forhadte
Resultat, som Danemarks seneste saakaldte Meubel-Skat, efter hvilken den
fattigste Bonde med en Gaard af 2 Skr Skyld og uden Meubler betalte en
35 dobbelt Skat mod den ved Siden af ham boende rige Proprietær med kun 1 Skr
Skyld, men Huset fuldt af de kostbareste effecter. --

Kun i Forhold til sin virkelige Formue bør Borger og Bonde gjøre den
Opofrelse, Fædrelandets Opretoldelse og Selvstændighed kræver. Dette er
40 overeenstemmende med Billighed, og Retfærdighed! det er overeenstemmende
med den Constitutions Grundprincip vi nu have antaget; Liighed i Pligter,
Liighed i Rettigheder!

Ingenlunde er jeg uvidende om de mange Vanskeligheder ogsaa her møde; men
45 at disse tildeels maatte kunne raades Bod paa troer jeg, og jeg giver mig derfor
den Ære at ledsage nærværende min Betænkning med et Forslag, der mueligens
uden at have mindste Værdi kunne have den Fortjeneste, at lede mine langt
kyndigere Medborgere til nøjere Granskning og et, som Følge deraf, bedre
Resultat. --

50 Naar den Garantie og deraf følgende virkelige Penge-Opofrelse, Statens Borgere
i nærværende Stund vil komme til at yde Borger-Samfundet, reparteres efter
disse Grundsætninger, da garanterer jeg, som Deputeret for Aggershuus
Ridende-Jæger-Corps, og i lige Qvalitet, for min enkelte Stemme, ogsaa for
55 Smaalehnenes Amt, for den Statsgiæld, med hvilken Norge allerede, er betyngt,
og, efter Constitutionens Love, vil blive betyngt, indtil en fast Grundlov for
Pengevæsenet kan blive lagt og antaget.

Efterat have fremsat disse Bemærkninger, som henhørende til Finants-Forslagets
60 2^{den} §, skulle jeg fremdeles, i Hensyn til bemeldte Forslags 1ste § give mig den
Ære at anmerke: Er først Rigets Giæld garanteret af Nationen, vil det, efter min
individuelle Formening, være temmelig ligegyldigt, af hvem de Repræsentativer
ere udstædte, som inden Riget validere; de ville vist nok alle, efter deres
paalydende Værd, og gjensidige Forhold til hverandre, have lige Tiltroe, saavel
65 hos Nationen selv, som i Naboe-Rigerne; ja jeg tilstaar endog jeg ei engang
indseer, hvorledes Norge kan tage den Bestemmelse, inden dette Aars Udgang at

indløse den hele gamle Seddelmasse, saalænge dets Forhold til Danemarks
Pengevæsen hverken er, eller endnu kan øjnes opgiort. Jeg skulle derfor være af
70 den Formeening, at de gamle Sedler, uden nogen fastsat Termin til deres
Inddragelse, kunne validere, indtil et nyt og fast grundet Pengevæsen,
forhaabenlig efter næste Storthing, indførtes. Ansees det imidlertid nødvendigt,
at uagtet Nationens Garantie for den hele Statsgæld, den gamle Seddelmasse
strax skal inddrages, maatte dette dog vet allene være Tilfældet, med de i Norge,
75 ved de forskjellige Authoriteter, udstødte Assignations-Beviser.

Min Betænkning om Finants-Forslagets 1ste og 2^{den} § giver jeg mig herved den
Ære at ledsage med følgende

80 Forslag:

1./ Enhver Norges Eiendomsmand, skulle i October Maaned d. A. opgive den
Formue, han da troer virkelig at være i Besiddelse af, og saaledes som han vil
forsvare det for Staten og sin Samvittighed, for dertil i Bye og Bygd nedsatte
85 Commissioner.

2./ Disse Commissioner skulle bestaae af bekjendt redelige Mænd; de indføre
Angivelserne i dertil indrettede Protocoller, og aflægge forud i Protocollen Eed
paa, at ville ved enhver Statsborgers opgivne Formue-Tilstand, sige sin Meening
90 efter bedste Overbeviisning.

3./ Ved fomodet svigagtig Angivelse, maa det, efter den 114 § i Constitutionen,
staae Staten frit for at fordre Vedkommendes rørlige eller urørlige Eiendom;
mod derfor at give fuld Betaling, som i dette Tilfælde maatte være en halv Gang
95 mere end den Angiældende selv havde ansat sin Formue for.

4./ Commissionerne maatte, efter endte Forretninger, Sende Protocollerne til
Fogderne eller Amtmændene, som, efter at have vedføiet deres Betænkninger
paa de Anmerkninger, Commissionerne ved en eller anden Formue-Angivelse,
100 havde fundet sig foranledigede at gjøre, indsendte dem til den, efter Finans-
Forslagets 3de §, bestemte Finants-Committée i Christiania, inden Aarets
Udgang.

5./ Denne Committée maatte naturligvis forud have søgt at forskaffe sig, de
105 mueligst fuldstændige Oplysninger om Norges Statsgæld; og naar den da, efter

formeldte fra Amterne indkomne Protocoller, var sat i Stand til at bedømme
Borger-Samfundets samtlige Eiendom, gjør den Forslag til, hvor mange proC^t
deraf behøves, til Norges Statsgiæld, m. v. hvilket Forslag forelægges det
kommende Storthing til sanction eller Forandring.

Kilde

Riksforsamlingens forhandlinger, del 1 (bilag til hovedprotokollen). Kristiania 1914, s. 341-344.

Emner

Debatt, Finans

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/liighed-i-pligter-liighed-i-rettigheder>